

I. 4. Charakteristika žáků

Převážnou většinu žáků školy tvoří děti z okolního sídliště. Po zrušení blízké ZŠ Žižkova se však procentuálně zvýšil počet dětí z přilehlých rodinných domů v Karviné – Hranicích, Mizerově i Ráji.

Žáky školy jsou děti od 6 let zpravidla do 15 let svého věku. Jejich psychický vývoj tedy odpovídá vývoji dětí raného, středního a staršího školního věku.

Na počátku školního věku (v době od nástupu do školy do 8 až 9 let) se děti učí chovat v souladu s rolí školáka, tedy chovat se požadovaným způsobem a respektovat určitá pravidla a normy. Motivace k plnění těchto norem je spojena s osobním vztahem k učiteli, od něhož dítě čeká podobnou podporu, jakou mělo v rodině. Vazba na učitele posiluje pocit bezpečí a jistoty. V tomto věku je nezbytné, aby učitel pomáhal dítěti při regulaci jeho chování i v jeho motivaci, protože přijatelná úroveň autoregulace se vyvíjí teprve postupně. Učitel je poskytovatelem důležité povzbuzující zpětné vazby.

Dítě středního školního věku (od 8 – 9 let do ukončení 1. stupně) již má ke škole vyhraněný postoj. Jeho vztah k učiteli postupně ustupuje do pozadí. Roste potřeba kontaktu s vrstevníky, dítě potřebuje být vrstevnickou skupinou akceptováno a pozitivně hodnoceno. Dochází k nápadnějšímu oddělování chlapeckých a dívčích skupin. U dětí se rozvíjí vědomí stability a originality vlastní identity, která je však významně spoluurčována postoji a hodnocením jiných lidí. S rozvojem logických operací se však postupně objektivizuje i sebehodnocení.

Starší školní věk (období na 2. stupni ZŠ) bývá charakterizován jako první fáze dospívání (= pubescence), kdy dochází ke komplexní proměně všech složek osobnosti dospívajícího. Nejnápadnější je tělesné dospívání, dochází však i ke změně myšlení, kdy pubescent uvažuje stále více i abstraktně. Velmi významná změna probíhá v oblasti citového prožívání. Dospívající jsou emočně labilnější a i v sebehodnocení jsou zranitelnější a vztahovačtější. Jejich citové reakce se mnohdy jeví jako nepřiměřené situaci. Pubescenti bývají hyperkritičtí, jejich radikalismus lze chápat jako obranu před nejistotou. Mění se vztah k učiteli, jako autorita je přijímán pouze tehdy, pokud pubescentům něčím imponuje. Zvyšuje se potřeba přátelství, velký vliv (někdy i negativní) na jejich chování mají jejich vrstevníci. Objevují se i první lásky.

Kromě věkových zvláštností zohledňujeme ve výuce i typologická specifika jednotlivých žáků. Pochopení typologie (MBTI) je prostředkem k efektivnější individualizaci naší výuky.